02/04/2024

Καρκίνος και καρκινικός πόνος – Της Στυλιανής Π. Στυλιανίδου

/ Γνώμες

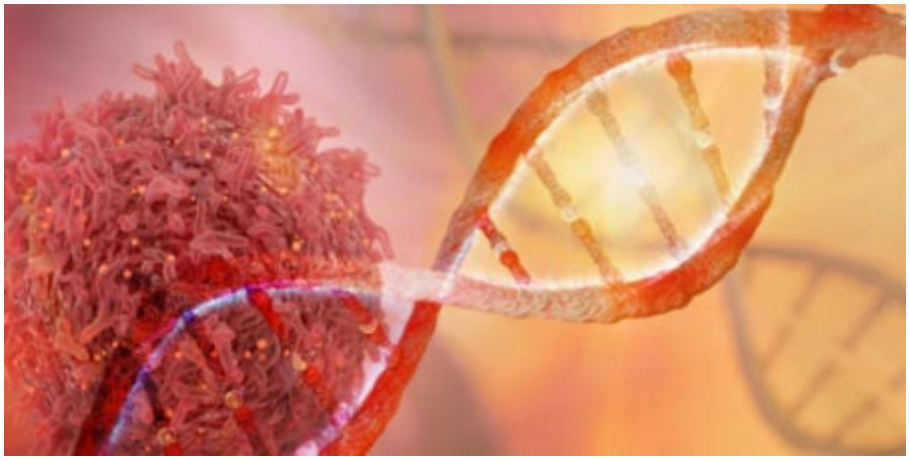

(Προηγούμενη δημοσίευση: *http://www.pemptousia.gr/?p=395601*))

Ορισμός του καρκίνου

Στη διεθνή ιατρική βιβλιογραφία συναντάμε αρκετές προσεγγίσεις του όρου «καρκίνος», οι οποίες συγκλίνουν στο ότι με τον όρο αυτόν αποδίδεται ένα σύνολο ασθενειών ή διαταραχών, κύριο χαρακτηριστικό των οποίων είναι η χωρίς έλεγχο διάδοση των καρκινικών κυττάρων είτε στο διπλανό ιστό με «διήθηση» είτε σε άλλα μέρη του οργανισμού μέσω των αιμοφόρων αγγείων και λεμφαγγείων (Καρδαμάκης, 2004). Αυτή η διάδοση δεν πραγματοποιείται με τον ίδιο τρόπο σε όλους τους ογκολογικούς ασθενείς, αλλά με κριτήρια το σύστημα του οργανισμού που προσβάλλεται και το είδος των κυττάρων που προκαλούν τη νόσο.

- Γράφει η Στυλιανή Π. Στυλιανίδου, Ακτινοθεραπεύτρια Ογκολόγος MD, MSc,PhD(c), Επιμελήτρια Α΄

Ο καρκίνος μπορεί να πλήξει ανθρώπους κάθε ηλικίας και είναι αποτέλεσμα μετάλλαξης των φυσιολογικών κυττάρων σε παθολογικά, ανώμαλα κύτταρα. Μετά τη μετάλλαξη ακολουθεί ο πολλαπλασιασμός των κυττάρων μέσα στον οργανισμό του ασθενούς τα οποία στη συνέχεια πολλαπλασιάζονται μέσα στον οργανισμό και μπορεί να «μολύνουν» οποιοδήποτε όργανο ή ιστό του οργανισμού, καθώς όλα είναι ευάλωτα από τα καρκινικά νοσήματα (Adler & Page, 2008).

Η διαδικασία γέννησης των καρκινικών κυττάρων είναι η εξής: Υπό φυσιολογικές

συνθήκες τα κύτταρα του ανθρώπινου οργανισμού αναπτύσσονται και στη συνέχεια διαιρούνται με αποτέλεσμα να προκύπτουν θυγατρικά κύτταρα που συμβάλλουν στη διατήρηση της υγείας του οργανισμού. Αν όμως η παραπάνω διαδικασία δεν συντελεστεί με φυσιολογικό τρόπο, τότε θα προκύψουν νέα κύτταρα, ενώ θα διατηρηθούν και τα παλιά. Έτσι, αναπόφευκτα θα υπάρξουν επιπλέον κύτταρα, τα οποία σχηματίζουν μάζες που ονομάζονται «όγκοι» και τότε η υγεία του οργανισμού τίθεται σε κίνδυνο. Για την όσο το δυνατόν καλύτερη αντιμετώπιση των όγκων αυτών έχει αναπτυχθεί μια ιατρική ειδικότητα που ονομάζεται «ογκολογία». Οι ιατροί που ασκούν την ειδικότητα του «ογκολόγου» εξειδικεύονται στις διάφορες θεραπευτικές μεθόδους του καρκίνου: χειρουργική, χημειοθεραπεία (Παθολόγοι Ογκολόγοι), ακτινοθεραπεία (Ακτινοθεραπευτές Ογκολόγοι), ανοσοθεραπεία. Γιατροί, νοσηλευτές και λοιποί επαγγελματίες υγείας, συνεργάζονται ώστε να πετύχουν την πλέον αποτελεσματική θεραπεία του ογκολογικού ασθενή.

Εκτός όμως από τους κακοήθεις όγκους, υπάρχουν και οι καλοήθεις, οι οποίοι δεν είναι ιδιαίτερα επικίνδυνοι, αφού δεν διαδίδονται στους γύρω ιστούς ή σε άλλα μέρη του σώματος και η μόνη περίπτωση να προκαλέσουν βλάβη είναι όταν ασκούν πίεση σε ζωτικά όργανα λόγω του μεγέθους τους. Η διαδικασία της αφαίρεσής τους είναι απλή και σπάνια ακολουθείται από επανεμφάνισή τους. Οι καλοήθεις όγκοι δεν απειλούν συνήθως την ανθρώπινη ζωή, ενώ τα κακοήθη νεόπλασματα μπορούν να κάνουν μετάσταση, δηλαδή να εξαπλωθούν και να δημιουργήσουν δευτερογενείς όγκους και σε άλλα μέρη του σώματος. Γι’ αυτό θα πρέπει να αφαιρεθούν, όσο βρίσκονται σε πρώιμο στάδιο, διαφορετικά ενδέχεται να οδηγήσουν τον ασθενή στο θάνατο. Παρά το γεγονός ότι ο αριθμός των θανάτων από καρκίνο έχει μειωθεί αισθητά, πάλι ο καρκίνος αποτελεί τη δεύτερη αιτία θανάτου στις ανεπτυγμένες χώρες, μετά τα καρδιαγγειακά νοσήματα. Αν βέβαια η διάγνωση των όγκων γίνει έγκαιρα, τότε αυξάνονται οι περιπτώσεις ίασης για τα περισσότερα είδη καρκίνου. Έτσι, οι ασθενείς πρέπει από τις πρώτες κιόλας ενδείξεις να επισκέπτονται το γιατρό τους ή, ακόμη καλύτερα, να προβαίνουν σε προληπτικό έλεγχο. Όπως μας πληροφορεί ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (ΠΟΥ), το30% – 50% των περιστατικών με καρκίνο που καταλήγουν τελικά σε θάνατο, θα μπορούσε να είχε προληφθεί με μια έγκαιρη διάγνωση (Comer & Bailey, 2009).

Είδη καρκίνου που προκαλούν οστικές μεταστάσεις

Όταν τα καρκινικά κύτταρα που έχουν αναπτυχθεί σ’ ένα μέρος του σώματος μεταφέρονται σ’ ένα άλλο, πρόκειται για μετάσταση. Η διαδικασία της μετάστασης είναι η εξής: Κάποια από τα κύτταρα αυτά αποσπώνται από τον

αρχικό όγκο και εισέρχονται στην κυκλοφορία του αίματος ή το λεμφικό σύστημα. Μεταστάσεις μπορεί να έχουμε στο ήπαρ, στους πνεύμονες, στον εγκέφαλο, στα οστά και γενικά οπουδήποτε στο σώμα, ανάλογα με το είδος του πρωτοπαθούς καρκίνου. Οι οστικές μεταστάσεις αντιπροσωπεύουν το 70% όλων των κακοήθων όγκων των οστών και παρατηρούνται σε έναν τεράστιο αριθμό πρωτοπαθών καρκίνων. Αυτό οφείλεται όχι μόνο στην τάση αυτών των όγκων να δίνουν μετάσταση στα οστά αλλά και στο γεγονός ότι είναι μερικοί από τους πιο συνηθισμένους όγκους.

Είδη καρκίνου που προκαλούν οστικές μεταστάσεις είναι τα παρακάτω:1) Καρκίνος του προστάτη, 2) Καρκίνος του μαστού, 3) Μη μικροκυτταρικός καρκίνος του πνεύμονα, 4) Καρκίνος του ήπατος, 5) Καρκίνος του νεφρού, 6) Καρκίνος θυρεοειδούς, 7) Πολλαπλό μυέλωμα. Παρακάτω παρατίθενται κάποιες λεπτομέρειες σχετικά με τα δυο σημαντικότερα είδη, τον καρκίνο του προστάτη και τον καρκίνο του μαστού.

Καρκίνος του προστάτη (πολύ κοινός σε άντρες). Οι Chalesworth & Harris (2006) περιγράφουν τον μηχανισμό, με τον οποίο λειτουργούν οι κακοήθεις όγκοι. Εκεί, λοιπόν, αναφέρουν ότι, όταν η καρκινική μετάλλαξη βρίσκεται ακόμη στα πρώτα της στάδια, μικρές ομάδες δυσπλαστικών κυττάρων παραμένουν περιορισμένα μέσα στον αδένα του προστάτη. Με την πάροδο του χρόνου αναπτύσσονται και εξαπλώνονται στην προστατική κάψα καθιστώντας τον καρκίνο πολύ επιθετικό. Ο περιορισμένος όγκος σταδιακά αναπτύσσεται, εξαπλώνεται και αρχίζει να εισχωρεί στις παρακείμενες δομές, όπως η ουροδόχος κύστη και τα σπερματικά αγγεία. Οι θρεπτικές ουσίες εξασφαλίζονται αρχικά με απλή διάχυση, αλλά ο όγκος που αναπτύσσεται απαιτεί ένα μεγαλύτερο αγγειακό δίκτυο το οποίο σταδιακά αναπτύσσεται και εγκαθίσταται μέσω της σύνθεσης και έκφρασης αγγειογενετικών παραγόντων. Η διαδικασία αυτή αυξάνει τις πιθανότητες τα καρκινικά κύτταρα να εισέλθουν στην συστηματική κυκλοφορία και να προκαλέσουν απομακρυσμένες μεταστάσεις.

Καρκίνος του μαστού (πολύ κοινός σε γυναίκες). Όπως αναφέρουν οι Tahara et.al (2022), το οστό είναι το πιο κοινό σημείο μετάστασης για τον καρκίνο του μαστού. Οι οστικές μεταστάσεις θέτουν σε σοβαρό κίνδυνο τη ζωή της γυναίκας που πάσχει από όγκο στο μαστό, αλλά και επηρεάζει αρνητικά την ποιότητα της ζωής της. Κλινικά, οι δευτερογενείς επιπλοκές της οστικής μετάστασης περιλαμβάνουν πόνο, παθολογικά κατάγματα, συμπίεση του νωτιαίου μυελού και υπερασβεστιαιμία της κακοήθειας. Επειδή η οστική μετάσταση είναι πάρα πολύ συχνή στις καρκινοπαθείς στο μαστό, η κλινική διαχείρισή τους καθίσταται πολύ σημαντική και αποτελεί πρόκληση για τον τομέα της θεραπευτικής αγωγής.

Ο σκελετός είναι ένα μεταβολικά ενεργό σύστημα οργάνων που υφίσταται συνεχή αναδιαμόρφωση καθ’ όλη τη διάρκεια της ζωής του ανθρώπου. Μια λεπτή ισορροπία των οστεοβλαστών που σχηματίζουν τα οστά και των οστεοκλαστών που απορροφούν τα οστά στο δυναμικό μικροπεριβάλλον του σκελετού διατηρεί τη φυσιολογική αναδόμηση και την ακεραιότητα των οστών. Η παρουσία μεταστατικών βλαβών στα οστά διαταράσσει το φυσιολογικό μικροπεριβάλλον των οστών, όπως και τη λεπτή ισορροπία ανάμεσα στα βασικά συστατικά. Οι αλλαγές στο μικροπεριβάλλον των οστών δημιουργούν στη συνέχεια έναν φαύλο κύκλο που προάγει περαιτέρω την καταστροφή των οστών και την εξέλιξη του όγκου.

Η θεραπεία για τις οστικές μεταστάσεις του καρκίνου του μαστού μπορεί να προσαρμοστεί για κάθε ασθενή και συχνά απαιτεί πολλαπλές θεραπευτικές παρεμβάσεις. Οι συνήθεις μέθοδοι που χρησιμοποιούνται περιλαμβάνουν τοπικές θεραπείες όπως χειρουργική επέμβαση, ακτινοθεραπεία και κατάλυση με ραδιοσυχνότητες (RFA) μαζί με συστηματικές θεραπείες όπως ενδοκρινική θεραπεία, χημειοθεραπεία, θεραπεία με βάση μονοκλωνικά αντισώματα, θεραπεία ενίσχυσης των οστών και θεραπεία με ραδιοϊσότοπα. Δυστυχώς όμως, παρά τη χρήση των παραπάνω διαφόρων θεραπευτικών μεθόδων, οι οστικές μεταστάσεις τελικά γίνονται ανθεκτικές και η ασθένεια δεν περιορίζεται.

Παρακάτω γίνεται λόγος αναλυτικά για τις οστικές μεταστάσεις, τον πόνο που προκαλούν, καθώς και για τις μεθόδους αντιμετώπισής τους.

(Συνεχίζεται)

Πηγή: pemptousia.gr